

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н - 3.04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра етнології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан історичного факультету

_____ Качараба С.П.

“31” ____ серпня ____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Візуальні образи історії (живопис, скульптура,
фотографія, кінематограф)**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

освітній ступінь _____ **бакалавр** _____
(назва освітнього ступеня)

факультет _____ **історичний** _____
(назва факультету)

Львів – 2020 рік

Робоча програма загальноуніверситетської вибіркової дисципліни **“Візуальні образи історії (живопис, скульптура, фотографія, кінематограф)”** для студентів II курсу (освітній ступінь – бакалавр). “26” серпня 2020 року – 10 с.

Розробники: *Тарнавський Роман Богданович* – кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології Львівського національного університету імені Івана Франка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри етнології

Протокол від “26” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри етнології

_____ (проф. Сілецький Р. Б.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“26” серпня 2020 року

Схвалено Вченою радою історичного факультету
Протокол від “ 31 ” серпня 2020 року № 1

“31” серпня 2020 року Голова _____ (проф. Качараба С.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки <small>(шифр і назва)</small>		
Модулів – 1	Спеціалізація:	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		IV-й	IV-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній рівень: <u>бакалавр</u>	16 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		58 год.	74 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
	Вид контролю: <u>залік</u>		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/50

для заочної форми навчання – 16/74

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни:

На основі використання найновіших здобутків візуальної антропології навчити студентів вмінь та навиків щодо використання візуальних джерел для представлення історичних явищ, подій та персоналій; виробити в студентів уміння підбирати ілюстративний матеріал з огляду на його якість, інформативність та естетичну вартість.

Студенти повинні навчитися критично опрацьовувати рекомендовані джерела, аналізувати фактичний матеріал, виявити вміння робити його порівняння та аналіз, представляти у формі презентацій.

За результатами вивчення дисципліни студенти **будуть**:

– **знати**: головних художників, скульпторів, фотографів та кінематографістів, творчість яких важлива для створення візуальних образів історії; їхні основні твори;

– **розуміти**: тенденції у розвитку живопису, скульптури, фотографії та кінематографу впродовж історії; особливості естетичного та інформативного критеріїв творів мистецтва;

– **вміти**: аналізувати твори мистецтва як історичні джерела; створювати якісні презентаційні матеріали, що допомагають продемонструвати знання фактичного матеріалу, естетичні смаки та ораторське мистецтво.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІСТОРІЇ

Тема 1. Мета та шляхи візуалізації історії.

Інформативна складова. Мнемонічна складова. Теоретичні засади візуалізації історії: технічні та змістові вимоги до зображень: якість, інформативність, мистецькість.

Тема 2. Шляхи та способи візуалізації історії.

Ілюстрації, слайд-шоу, документальні та художні фільми, аудіо-візуалізація.

Змістовий модуль 2

ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ ТА ПОСТАТЕЙ У ЖИВОПИСІ ТА СКУЛЬПТУРІ

Тема 3. Історичний живопис.

Роль образотворчого мистецтва у створенні візуальних образів історії. Роль живопису у відтворенні настрою епохи. Портретний живопис. Відображення повсякдення та історичних подій у живописі. Історія різних епох та періодів в образотворчому мистецтві.

Тема 4. Пам'ятники як візуальні образи історії.

Скульптурна іконографія головних постатей історії України та світу. Відображення історичних подій у скульптурі. Мистецька та ідеологічна складові пам'ятників.

Змістовий модуль 3

ФОТОГРАФІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ КІНЕМАТОГРАФ

Тема 5. Фотографії як візуальні образи історії.

Роль фотографії у створенні візуальних образів історії. Знакові фотографії як символи історичних подій та явищ. Видатні фотографи ХХ ст.: стиль та сюжети робіт. Історичні постаті на світлинах авторства видатних фотографів ХХ ст. Міжвоєнний період та друга світова війна на світлинах.

Тема 6. Історичний кінематограф.

Особливості історичного кінематографу в порівнянні з документальними фільмами. Тематичний спектр українського та світового історичного кінематографу. Фільми про історичні події та явища, про історичних постатей: точність і повнота висвітлення перебігу; зображення головних історичних постатей – учасників подій; відображення сфери повсякдення (побуту, звичаїв тощо); візуальна схожість акторів на історичних персоналій; викривлення історичної інформації.

Практичні заняття:

Тема 1. Роль кінематографа в представленні історії

Перегляньте та проаналізуйте один з художніх фільм історичної тематики за схемою: точність і повнота висвітлення перебігу; зображення головних історичних постатей – учасників подій; відображення сфери повсякдення (побуту, звичаїв тощо); візуальна схожість актора на історичну персоналію; викривлення історичної інформації (які саме і чим зумовлені).

Тема 2. Історія та мистецтво

Укладіть рейтинги Ваших улюблених п'яти картин історичної тематики та п'яти скульптур відомим історичним діячам чи подіям. Свій вибір обґрунтуйте. Поміркуйте над проблемою наявності у мистецьких творах історичної тематики (скульптурі та живописі) ідеологічної складової. Що впливало на її посилення / послаблення? Чи можливі історичні твори в жанрі “чистого мистецтва” (без ідеологічного навантаження)?

Тема 3. Історія крізь призму екранізацій літературних творів історичної тематики

Проаналізуйте, наскільки часто сценарії історичних фільмів / серіалів ґрунтуються на літературних творах. Поміркуйте над позитивами та негативами таких фільмів / серіалів у формуванні історичної свідомості та зацікавленні історією. Інший вектор для роздумів: наскільки часто історичні події лягають в основу літературних творів / фільмів / серіалів (скажімо, жанрів фентезі чи фантастики) і чи можливо використовувати їх у процесі навчання історії?

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІСТОРІЇ												
Тема 1. Мета та шляхи візуалізації історії	10	2				8	10	2				8
Тема 2. Шляхи та способи візуалізації історії	10	2				8	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1	20	4				16	20	4				16
Змістовий модуль 2. ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ ТА ПОСТАТЕЙ У ЖИВОПИСІ ТА СКУЛЬПТУРІ												
Тема 3. Історичний живопис	18	4	4			10	18	4				14
Тема 4. Пам'ятники як візуальні образи історії	16	2	4			10	16	2				14
Разом за змістовим модулем 2	34	6	8			20	34	8				28
Змістовий модуль 3. ФОТОГРАФІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ КІНЕМАТОГРАФ												
Тема 5. Фотографії як візуальні образи історії	20	4	4			12	19	4				15
Тема 6. Історичний кінематограф	16	2	4			10	17	2				15
Разом за змістовим модулем 2	36	6	8			22	36	6				30

Усього годин	90	16	16			58	90	16				74
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Роль кінематографа в представленні історії	6
2	Тема 2. Історія та мистецтво	6
3	Тема 3. Історія крізь призму екранізацій літературних творів історичної тематики	4
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Мета та шляхи візуалізації історії	8
2	Тема 2. Шляхи та способи візуалізації історії	8
3	Тема 3. Історичний живопис	10
4	Тема 4. Пам'ятники як візуальні образи історії	10
5	Тема 5. Фотографії як візуальні образи історії	12
6	Тема 6. Історичний кінематограф	10
	Разом	50

9. Індивідуальні завдання

Оберіть одного з видатних діячів, життя і діяльність якого пов'язана зі Львовом (епохи та сфери діяльності – на Ваш вибір). Знайдіть у місті локації, пов'язані з обраною персоналією (пам'ятники, меморіальні таблиці, будинки, експонати меморіальних музеїв тощо), сфотографуйте їх та підготуйте на основі цього матеріалу (використовуючи інформаційні ресурси) невелику PowerPoint-презентацію.

10. Методи навчання

У процесі вивчення вибіркової дисципліни “Візуальні образи історії (живопис, скульптура, фотографія, кінематограф)” використовуються такі методи навчання:

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, презентації на проекторі. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння історіографічних фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам – в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть – в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, – перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

11. Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється на основі модульно-рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів. Остаточний рейтинг складається з рейтингу роботи студента упродовж семестру. Рейтингова оцінка знань студентів з курсу визначається за сумою балів, отриманих студентами за роботу на семінарських заняттях (35 балів), дві самостійних творчих домашніх роботи (15 та 20 балів) та тестування (30 балів).

Лекції: Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим.

Модульний контроль. Результат роботи студента протягом семестру складається з таких компонентів:

- Робота на семінарських заняттях (середній бал потрібно помножити на коефіцієнт 7; **максимально 35 балів**);
- Індивідуальне завдання – підготовка **PowerPoint-презентації (25 балів)**;
- Підсумкова тестування тестова контрольна робота (**максимально 40 балів**), що проводиться за результатами вивчення змістовних модульних частин навчального курсу.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
10	10	22	22	22	14	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

13. Методичне забезпечення

1. Програма курсу.
2. Плани та методичні матеріали для парктичних занять.
3. Читанки з матеріалами курсу (для кожного практичного заняття).

14. Рекомендована література

Брюховецька Л. І. Найцікавіша історія в Європі. Екранні версії / Лариса Брюховецька. – Київ: Задруга, 2014. – 496 с.

Огієвська І. В. Микола Пимоненко: альбом / І. В. Огієвська. – Київ: Мистецтво, 2013. – 128 с.

Bourke White M. Portrait of Myself / Margaret Bourke White. – New York: Simon and Schuster, 1963. – 381 p.

Caldwell E. North of the Danube / Erskine Caldwell and Margaret-Bourke White. – New York: The Viking Press, 1939. – 128 p. + 148 p. of plates.

Caldwell E. You Have Seen Their Faces / Erskine Caldwell and Margaret-Bourke White; foreword by Alan Trachtenberg. – Third edition. – Athenes: University of Georgia Press, 1995. – 22 p.

Eisenstaedt A. Eisenstaedt on Eisenstaedt: A Self-portrait / Alfred Eisenstaedt. – New York: Abbeville Press, 1985. – 119 p.

Karsh Y. Faces of Destiny: Portraits by Karsh / Yousuf Karsh. – Chicago; London: Ziff-Davis Publishin, and George G. Harrap, 1946. – 158 p.

Karsh Y. Portraits of Greatness / Yousuf Karsh. – Toronto; New York: University of Toronto Press, Thomas Nelson and Sons, 1959. – 208 p.

Karsh: Beyond the Camera / introduction and commentary by David Travis. – Boston: David R. Godine Publisher, 2012. – 38 p.

Meltzer M. Dorothea Lange: A Photographer's Life / Milton Meltzer; with a foreword by Naomi Rosenblum. – Syracuse, New York: Syracuse University Press, 2000. – 376 p.

Wells W. Silent Theater: The Art of Edward Hopper / Walter Wells, Phaidon Press, 2007. – 264 p.

Yousuf Karsh: Regarding Heroes / selected, with an essay, by David Travis. biographical sketches by Patricia Kouba. – Boston: David R. Godine Publisher, 2009. – 190 p.

15. Інформаційні ресурси

100 Photographs. The Most Influential Images of All Time // Режим доступу: <http://100photos.time.com/?view=timeline&position=79>.

Genthe photograph collection (Library of Congress) // Режим доступу: <http://www.loc.gov/pictures/item/94837677>.

Google Arts and Culture // Режим доступу: <https://www.google.com/culturalinstitute>.

International Photography Hall of Fame and Museum // <http://iphf.org>.

Photographs by Yousuf Karsh // National Portrait Gallery // Режим доступу: <https://www.npg.org.uk/collections/search/set/262/Photographs+by+Yousuf+Karsh>.

Photography and the Great Depression // Режим доступу: <https://lis471.wordpress.com>.

Yousuf Karsh, master photographer of the 20th century // Режим доступу: <https://karsh.org>.